Ма Бојан ЂОКИЋ*

Историчар – стручни сарадник, Музеј жртава геноцида, Београд

doi:10.5937/bezbednost1703142D

УДК: 343.611:351.74-053.99"344"

356.15(497.115)"1998-2003"

Прегледни научни рад

Примљен: 28. 04. 2017. године

Ревизија: 08. 12. 2017. године

Датум прихватања: 17. 01. 2018. године

Квантитативна анализа убијених и несталих припадника МУП-а на КиМ од албанских паравојних формација 1998-2003

„Стрпи се мало: ево, већ долази смрт
да вас изједначи“ (Сенека, 1959:111)

Апстракт: Циљ овог истраживања био је да утврдимо тачан број припадника Министарства унутрашњих послова Републике Србије који су били жртве албанских паравојних формација на Косову и Метохији у периоду 1998-2003. На основу списка Министарства унутрашњих послова Републике Србије за полицијске управе Приштина, Пећ, Ђаковица, Гњилане, Косовска Мировица, Урошевац и Призрен, који су комплетирани 2009. године, нумерички смо анализирали убиства полицајаца која су извршили припадници албанских паравојних формација. Према овим списковима лица убијених од припадника тзв. Ослободилачке војске Косова, у периоду од 1. јануара 1998. године до 31. децембра 2004.

* E-mail: bojandjokic2005@yahoo.com

године убијено је 297 припадника МУП-а. Имајући у виду да је 25 припадника МУП-а регистровано као нестало, укупан број жрта-а албанских паравојних формација на Косову и Метохији износи 322. Оригинални резултати су постали видљиви анализирањем година, месеци и места страдања и њиховим укритањем.

Кључне речи: *Косово и Метохија, МУП, полиција, ОВК, жртве.*

Увод

Унутрашњи оружани сукоб између албанске паравојне формације, тзв. Ослободилачке војске Косова (ОВК) и безбедносних снага Савезне Републике Југославије (СРЈ) започео је на Косову и Метохији почетком 1998. године. Сукоб се интензивно развијао, да би од маја до септембра 1998. године достигао велике размере. Јула 1998. године покренута је велика државна антитерористичка акција против припадника ОВК и других албанских паравојних формација, која је потрајала до септембра исте године. Споразумом између тадашњег председника СРЈ Слободана Милошевића и специјалног америчког амбасадора Ричарда Холбрука 13. октобра 1998. године договорено је да се зауставе даљи оружани сукоби. Иако је СРЈ испоштовала све договорено у овом Споразуму, припадници ОВК су наставили са повременим терористичким акцијама.

У јануару 1999. године уследила је нова државна антитерористичка акција у којој је у албанском селу Рачак погинуло неколико десетина припадника албанских паравојних формација. Представљањем ове акције у светским медијима као државни масакр над албанским цивилима убрзано је решавање кризе на Косову и Метохији, али и усложњавање. Преговори у Рамбујеу од 6. до 23. фебруара 1999. године и у Паризу од 15. до 19. марта исте године нису резултирали договором о мирном решавању кризе на Косову и Метохији, па је покренут незаконити напад НАТО на СРЈ. НАТО агресија на СРЈ која је трајала од 24. марта до 10. јуна 1999. године произвела је велико страдање и допринела хуманитарној

катастрофи. Потписивањем војно-техничког споразума у Куманову између Међународних безбедносних снага под окриљем Организације Уједињених нација (ОУН) и Влада СРЈ и Републике Србије 9. јуна 1999. године и усвајањем Резолуције 1244 у Савету безбедности ОУН следећег дана, заустављена је НАТО агресија на СРЈ и започето повлачење државних снага безбедности са Косова и Метохије (Стевановић, 2015:151). До 20. јуна 1999. године снаге безбедности СРЈ и Републике Србије напустиле су територију Косова и Метохије. Док су се снаге безбедности СРЈ и Републике Србије повлачиле, на Косову и Метохији су се распоређивале војне снаге међународне заједнице. На тај начин је направљена безбедносна празнина, а недостатак законитости и сигурности искористили су припадници ОВК и других албанских паравојних формација за спровођење насиља и терора у циљу етничког чишћења српског и осталог мањинског становништва са Косова и Метохије. Према садашњим подацима, током 1999. године са Косова и Метохије је прогнано и избегло преко 200.000 припадника српског и другог мањинског становништва.

Министарство унутрашњих послова (МУП) је на Косову и Метохији било задужено за очување безбедности, што је његова примарна улога. Полиција обавља законом утврђене полицијске и друге послове, пружа подршку владавини права у демократском друштву и одговорна је за остваривање безбедности, у складу са законом (Николић, 2012:350). Припадници МУП-а су се на Косову и Метохији сусрели са озбиљним терористичким активностима припадника ОВК током сукоба 1998-1999. године. Тероризам је смишљена, сврсисходна и често организована и систематска употреба насиља и застрашивања ради стварања или искоришћавања атмосфере страха грађана и носилаца власти у циљу прокламовања извесних идеолошких, најчешће политичких вредности, циљева или интереса и присиљавања државних власти да удовоље захтевима терориста, те која озбиљно угрожава човека, државу, међународну заједницу, али и планету у целини кроз потенцијалну употребу нуклеарног, хемијског и биолошког оружја (Цветковић, Поповић, 2011:149-150; Милојевић, 2009:46-67). Плански организовано насиље и терор припадника ОВК били су уперени против

српског и другог мањинског становништва на Косову и Метохији. Циљ је био овладавање простором Косова и Метохије и етничко чишћење свих који нису албанске националности (Ђокић, 2015а:137).

Током оружаног сукоба на Косову и Метохији убијен је велики број припадника МУП-а Републике Србије. Припадници албанских паравојних формација су, нарочито током 1998. године, извршили бројне герилске акције у којима су убијани припадници МУП-а. Убијени припадници МУП-а били су са територије Косова и Метохије, али и из аутономне покрајине Војводине, централне Србије итд. Међу убијеним припадницима МУП-а били су официри и подофицири, као и припадници редовног и резервног састава полиције. Настрадали су били запослени у општој, криминалистичкој, саобраћајној и граничној полицији, у Ресору државне безбедности, у посебним и специјалним јединицама полиције, као и у ватрогасним јединицама. Начини страдања су били разноврсни. Албанске оружане формације вршиле су нападе на припаднике МУП-а из возила у покрету приликом покушаја контроле, на безбедносним пунктовима и пуцали на службена и приватна возила. Честа су била убиства припадника МУП-а из заседа и на улици. Већи број припадника МУП-а је убијен када је њихово возило нагазило на противтенковску мину или на велику количину експлозива. Припадници МУП-а убијани су и на кућном прагу, страдали у борбама и антитерористичким акцијама, као и у нападима на истурене полицијске станице. Било је примера да су припадници ОВК и других албанских паравојних формација нападали колоне службених возила МУП-а.

На припаднике МУП-а пуцано је из пешадијског, аутоматског и снајперског оружја, минобацача и ручних бацача, митраље-за, а било је и примера да су били жртве бомбашких напада. Смрт је најчешће наступала моментално, на лицу места, али је један део припадника МУП-а преминуо од задобијених повреда. Припадници ОВК и других албанских паравојних формација су посебну су-ровост исказивали над отетим припадницима МУП-а, које су прво злостављали на монструозне начине а затим их убијали.

Материјал и методи

Циљ овог истраживања је да открије што приближнији број припадника МУП-а који су положили своје животе на Косову и Метохији у борби за домовину. Садашњи подаци о броју убијених припадника МУП-а су веома различити. Према подацима Службе за откривање ратних злочина при МУП-у Републике Србије, албанске паравојне формације су одговорне за страдање 334 припадника МУП-а у периоду од 1. јануара 1998. године па до краја 2001.¹ С друге стране, према подацима Фонда за хуманитарно право (ФХП), од 1998. године, па до повлачења безбедносних снага СРЈ из покрајине у јуну 1999. године настрадало је 354 полицајца (<http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/drustvo/209031/predstavljen-popis-zrtava-sukoba-nakosovu.html>, 6. 3. 2017); (<http://www.hlc-rdc.org/?p=13020>, 23. 3. 2017). У овај број су вероватно урачунати и они припадници МУП-а који су настрадали од НАТО дејстава, али и они за чију смрт нису одговорне албанске паравојне формације. Такође, највероватније су у број који износи ФХП урачунати и припадници МУП-а који су били жртве и после јуна 1999. године. Преко интернета се може доћи до податка да је од почетка 1998. године до 10. јуна 1999. настрадало 349 полицајаца, од којих 22 лица од дејстава НАТО (https://sr.wikipedia.org/sr/Рат_на_Косову_и_Метохији, 14. 3. 2017), а према подацима Комитета за прикупљање података о извршеним злочинима против човечности и међународног права, укупно је убијено 230 припадника МУП-а, док је 13 припадника МУП-а регистровано као отето и нестало (Комитет за прикупљање података о извршеним злочинима против човечности и међународног права, 2001:105-133). Према званичним државним подацима, укупно је настрадало 345 припадника МУП-а, укључујући МУП Републике Србије и СРЈ. Од тога, од

¹ Архив Музеја жртава геноцида (АМЖГ), Фонд о ратним сукобима од 1991. године, Косово и Метохија, несређена архивска грађа, Допис Министарства унутрашњих послова Републике Србије на основу захтева аутора, 03/4 – 5 бр. 230 – 4522/15 – 3, од 5. марта 2015. године. У овај број се вероватно убрајају и припадници МУП-а који су настрадали ван Косова и Метохије, односно на југу централне Србије (прим. аутора).

почетка 1998. године па до 24. марта 1999. убијено је 148 припадника МУП-а, за време НАТО агресије на СРЈ укупно 172 припадника МУП-а, а 25 припадника МУП-а је регистровано као нестало (Влада Савезне Републике Југославије, 2000:347-365). Међутим, нису сви били жртве албанских паравојних формација, јер су неки од њих погинули у саобраћајним несрећама, неки су несрећним случајем изгубили живот, за неке није јасно како су настрадали јер је наведено само да је припадник МУП-а „изгубио живот“, или „преминуо враћајући се са извршења службеног задатка на Косову и Метохији“ (Влада Савезне Републике Југославије, 2000:11, 25). У званичне бројке убрајани су и они припадници МУП-а који су изгубили живот услед дејстава НАТО или приликом отклањања последица НАТО бомбардовања, а једног припадника МУП-а су убили припадници међународних војних снага на Косову и Метохији (Влада Савезне Републике Југославије, 2000:168, 301). Припадници МУП-а били су најчешћа непосредна жртва напада албанских паравојних формација на Косову и Метохији и у периоду пре ескалације оружаних сукоба. Према подацима Милана Мијалковског, у периоду од 1. јануара 1992. године па до 28. фебруара 1998. приликом напада албанских паравојних формација убијено је 19 припадника МУП-а Републике Србије (Мијалковски, 1999:72). Према подацима Обрада Стевановића, у периоду од 1991. до 1997. године убијено је 13 полицајаца у нападима албанских паравојних формација (Стевановић, 2008:327-328). С друге стране, припадници МУП-а Републике Србије били су жртве напада албанских паравојних формација и у општинама на југоистоку Републике Србије. Према објављеним подацима Милана Мијалковског и Петра Дамјанова, од септембра 1999. године до 21. новембра 2000. убијено је осам полицајаца у општинама Бујановац, Прешево и Медвеђа (Мијалковски, Дамјанов, 2002:397-398).

Као извор за наше истраживање користили смо Преглед лица убијених од припадника ОВК на територијама полицијске управе (ПУ) за Приштину, Пећ, Ђаковицу, Гњилане, Косовску Митровицу, Урошевац и Призрен у периоду од 1. јануара 1998.

године па до 31. децембра 2004.² Према нашим резултатима, припадници ОВК убили су укупно 297 припадника МУП-а. Спискови које смо користили комплетирану су 2009. године након ревалоризације свих доступних података МУП-а Републике Србије, па не треба сумњати у њихову веродостојност и аутентичност. У овим списковима постоји рубрика само да су били припадници МУП-а, не наводећи да ли републичког или савезног, али са великом вероватноћом можемо тврдити да су сви били у саставу МУП-а Републике Србије, на шта указује Спомен-књига (Влада Савезне Републике Југославије, 2000). Такође, треба скренути пажњу да је током оружаног сукоба на Косову и Метохији најмање неколико стотина припадника МУП-а рањено, па је број оних на које су припадници ОВК и других албанских паравојних формација извршили нападе знатно већи од броја убијених.

Намера нам је да направимо анализу година, месеци и места страдања убијених и несталих припадника МУП-а и да њиховим укрштањем добијемо коначан број жртава албанских паравојних формација међу припадницима МУП-а на Косову и Метохији.

Резултати анализе

Према нашим резултатима, анализирајући спискове убијених на Косову и Метохији од албанских паравојних формација, укупно је на КиМ убијено 297 припадника МУП-а. Треба имати у виду да је број настрадалих припадника МУП-а већи јер у ове бројеве нису урачунати нестали припадници МУП-а, а којих је најмање 25 (Влада Савезне Републике Југославије, 2000).³

² Иако током временског опсега који истражујемо нису постојале полицијске управе већ секретаријати унутрашњих послова, определили смо се за терминологију која је назначена на документима (прим. аутора).

³ Опширније о отмицама и нестанима на Косову и Метохији видети: Ђокић, 2015b.

Анализирано према годинама страдања, у 1998. години убијено је 118 припадника МУП-а, у 1999. укупно 174, у 2000. укупно два, у 2001. укупно два и 2003. један припадник МУП-а.⁴ Највише је настрадало на територији ПУ за Приштину (72 лица), али треба имати у виду да су јака упоришта ОВК управо била у општинама Подујево и Глоговац, које су биле у саставу ПУ за Приштину. Најмање припадника МУП-а настрадало је на територији ПУ за Гњилане, што нам казује да је ОВК имала слабу организацију на овом простору. Осим ПУ за Урошевац, на чијој територији је убијено 18 припадника МУП-а, на територији осталих ПУ је број настрадалих приближан: Косовска Митровица 50, Пећ 45, Призрен 48, Ђаковица 56.

Табела 1 – Укрштање година и места страдања убијених припадника МУП-а

Година/ ПУ	Уроше вац	Кос. Митров ица	Пећ	Приш тина	Призр ен	Ђаков ица	Гњила не	Укупно
1998.	10	23	18	19	17	31		118
1999.	8	27	27	50	31	25	6	174
2000.				2				2
2001.				1			1	2
2003.							1	1
Укупно	18	50	45	72	48	56	8	297

⁴ Према подацима Обрада Стевановића, укупно 314 полицајаца је убијено у нападима албанских паравојних формација, и то према годинама: од 1991-1997: 13; 1998: 118; 1999: 180; 2000: 2; 2001: 1 (Стевановић, 2008:327-328).

Прва страдања припадника МУП-а започела су фебруара 1998. године када их је укупно убијено пет. Укрштањем година и месеци страдања видљиво је да је (од маја до септембра 1998. године) највише убијених припадника МУП-а у тој години, управо када је оружани сукоб доживео своју кулминацију. Посебно је број страдалих повећан од јула до септембра 1998. године када је трајала контраофанзива здружених безбедносних снага СРЈ против припадника ОВК. Током 1999. године страдање припадника МУП-а трајало је континуирано од јануара до августа. Велико страдање припадника МУП-а током 1999. видљиво је у марту, априлу и мају, што се објашњава антитерористичком акцијом против припадника ОВК и других албанских паравојних формација, која је започела током НАТО агресије на СРЈ.

Табела 2 – Укрштање година и месеци страдања убијених припадника МУП-а

Год. месец	Ј.	Ф.	М.	А.	М.	Ј.	Ј.	А.	С.	О.	Н.	Д.	У к у п н о
1998.		5	3	2	9	13	17	29	25	7	6	2	118
1999.	6	3	3 8	52	53	17	2	2				1	174
2000.						1					1		2
2001.				1					1				2
2003.								1					1
Уку- пно	6	8	4 1	55	62	31	19	32	26	7	7	3	297

Поред збирне, урадили смо и анализу страдања припадника МУП-а гледано према полицијским управама. На територији ПУ за Урошевац убијено је 18 припадника МУП-а. Сви су били српске националности осим једног који је био албанске националности, а убијен је октобра 1998. године у општини Штимље. Према општинама, на територији Штимља убијено је осам лица, на територији Урошевца пет, на територији Качаника три и на територији Штрпца два.

Табела 3 – Укритање година и општина страдања за ПУ Урошевац

Година/општина	Штимље	Урошевац	Качаник	Штрпце	Укупно
1998.	6	2	1	1	10
1999.	2	3	2	1	8
Укупно	8	5	3	2	18

Према месецима, на територији ПУ за Урошевац у току 1998. године убијено је 10 лица: у јуну једно, у јулу три, у августу једно, у септембру три и у октобру два. У току 1999. године убијено је осам лица: у јануару два, фебруару једно, априлу два, мају једно и у јуну два (један 7., а један 14. јуна у Крфској улици).

Табела 4 – Укритање година и месеци страдања за ПУ Урошевац

Година месец	јан.	феб.	апр.	мај	јун	јул	авг.	сеп.	окт.	Укупно
1998.					1	3	1	3	2	10
1999.	2	1	2	1	2					8
Укупно	2	1	2	1	3	3	1	3	2	18

На територији ПУ за Косовску Митровицу убијено је 50 припадника МУП-а. Сви су били српске/црногорске националности осим једног који је убијен септембра 1998. године у општини Косовска Митровица и који је евидентиран под „остало“. Према општинама, на територији Србице убијено је 27 лица, на територији Косовске Митровице 13 и на територији Вучитрна 10.

Табела 5-Укритање година и општина страдања за ПУ Косовска Митровица

Година/општина	Србица	Кос. Митровица	Вучитрн	Укупно
1998.	15	7	1	23
1999.	12	6	9	27
Укупно	27	13	10	50

Више од половине настрадалих припадника МУП-а у општини Србица убијено је у атару села Ликовац. У овом селу је током оружаних сукоба 1998-1999. године убијено укупно 15 припадника МУП-а: шест у септембру 1998. године, пет у марту 1999, а четири у мају исте године. Ово село је познато по злогласном затвору ОВК и као њено јако упориште.

Према месецима, на територији ПУ за Косовску Митровицу, током 1998. године убијено је 23 лица: у марту два, мају два, јуну два, августу два, септембру 13, октобру једно, новембру једно. У току 1999. године убијено је 27 лица: у марту 12, априлу шест, мају шест, јуну два (6. и 24. јуна) и у августу једно.

Табела 6 – Укритање година и месеци страдања за ПУ Косовска Митровица

Година/месец	март	април	мај	јун	август	септ.	окт.	нов.	Укупно
1998.	2		2	2	2	13	1	1	23
1999.	12	6	6	2	1				27
Укупно	14	6	8	4	3	13	1	1	50

На територији ПУ за Приштину убијено је 72 припадника МУП-а. Сви су били српске/црногорске националности, осим два лица која су била албанске (убијени децембра 1998. у Глоговцу и 16. јуна 1999. у Приштини). Према општинама, на територији Подујева убијено је 12 лица, Глоговца 37, Обилића два, Косова Поља два, Липљана пет и Приштине 14.

Табела 7 – Укритање година и општина страдања за ПУ Приштина

Година/ општина	Поду- јево	Глого- вац	Оби- лић	Ко- сово Поље	Ли- пљан	При- штина	Укупно
1998.	2	15	2				19
1999.	10	22		2	4	12	50
2000.					1	1	2
2001.						1	1
Укупно	12	37	2	2	5	14	72

Према месецима, на територији ПУ за Приштину, у току 1998. године убијено је 19 лица: у фебруару пет, мају једно, јуну

ПРЕГЛЕДНИ НАУЧНИ РАДОВИ

два, августу једно, септембру пет, октобру три и децембру два. Према месецима, у току 1999. године убијено је 50 лица: у фебруару једно, марту 12, априлу 21, мају 10 и у јуну шест (сви пре 20. јуна). Према месецима, у току 2000. године убијена су два лица: у јуну једно и у новембру једно. У току 2001. године убијено је једно лице у априлу.

Табела 8 – Укритање година и месеци страдања за ПУ Приштина

Година месец	Ф.	М.	А.	М.	Ј.	А	С.	О	Н.	Д.	Укупно
1998.	5			1	2	1	5	3		2	19
1999.	1	12	21	10	6						50
2000.					1				1		2
2001.			1								1
Укупно	6	12	22	11	9	1	5	3	1	2	72

На територији ПУ за Призрен убијено је 48 припадника МУП-а. Сви су били српске/црногорске националности. Према општинама, на територији Суве Реке убијено је 28 лица, на територији Ораховца 15 и Призрена пет. Највећи број припадника МУП-а настрадао је у општинама Ораховац и Сува Река, где је ОВК имала јака упоришта у околним селима.

Табела 9 – Укритање година и општина страдања за ПУ Призрен

Година/општина	Сува Река	Ораховац	Призрен	Укупно
1998.	8	9		17
1999.	20	6	5	31
Укупно	28	15	5	48

Према месецима, на територији ПУ за Призрен, у току 1998. године убијено је 17 лица: у априлу једно, мају једно, јуну једно, јулу три, августу пет, септембру три, октобру једно и у новембру два. Према месецима, у току 1999. године убијено је 31 лице: у јануару три, марту три, априлу девет, у мају 14 и у јуну два (2. и 3. јуна).

Табела 10 – Укритање година и месеци страдања за ПУ Призрен

Год. месец	јан.	мар	апр.	мај	јун	јул	авг.	сеп.	окт.	нов.	Укупно
1998.			1	1	1	3	5	3	1	2	17
1999.	3	3	9	14	2						31
Укупно	3	3	10	15	3	3	5	3	1	2	48

Највећи број лица је страдао док су били на задатку, али је један мали број убијен након завршетка НАТО агресије на СРЈ – као цивили. Дobar пример је територија Гњилана где је неколико припадника МУП-а отето и убијено после завршетка НАТО агресије на СРЈ. На територији ПУ за Гњилане убијено је осам

припадника МУП-а. Сви убијени су били српске/црногорске националности, осим једног лица које је убијено 21. децембра 1999. године у Витини, а које је било албанске националности. Према општинама, четири лица су настрадала на територији Косовске Каменице, два на територији Витине и два на територији Гњилане. Према годинама страдања, шест лица је убијено 1999. године и по једно лице током 2001. и 2003. године.

Табела 11 – Укрштање година и општина страдања за ПУ Гњилане

Година/Општина	Косовска Каменица	Витина	Гњилане	Укупно
1999.	3	2	1	6
2001.	1			1
2003.			1	1
Укупно	4	2	2	8

Само једно лице убијено је током оружаног сукоба (3. мај 1999), док су остали убијени после завршетка НАТО агресије на СРЈ, односно после повлачења државних органа СРЈ и Републике Србије са територије Косова и Метохије. Ово нам указује да на овом подручју није било великих оружаних сукоба између припадника МУП-а и ОВК и да је највећи број лица убијено док нису били на задатку. Према датумима, једно лице је убијено 26. јуна 1999, једно 13. јула 1999, једно 14. јула 1999, једно 1. августа 1999, једно 21. децембра 1999, једно 28. септембра 2001. и једно 31. августа 2003. године.

Табела 12 – Укритање година и месеци страдања за ПУ Гњилане

Година/месец	мај	јун	јул	авг.	сеп.	дец.	Укупно
1999.	1	1	2	1		1	6
2001.					1		1
2003.				1			1
Укупно	1	1	2	2	1	1	8

На територији ПУ за Пећ убијено је 45 припадника МУП-а. Сви су били српске/црногорске националности, осим једног лица које је убијено у општини Исток априла 1999. године и који је регистрован као муслиман. Према општинама, на територији Клине убијено је 14 лица, на територији Пећи 26 и пет на територији Истока.

Табела 13 – Укритање година и општина страдања за ПУ Пећ

Година/општина	Клина	Пећ	Исток	Укупно
1998.	6	10	2	18
1999.	8	16	3	27
Укупно	14	26	5	45

Према месецима, на територији ПУ за Пећ у току 1998. године убијено је 18 лица: у априлу једно, мају једно, у јуну три, јулу седам, августу пет и у септембру једно. Према месецима, у току 1999. године убијено је 27 лица: у марту три, априлу шест, мају 16 и у јуну два (17. јуна).

Табела 14 – Укритање година и месеци страдања за ПУ Пећ

Година/месец	март	април	мај	јун	јул	август	септ.	Укупно
1998.		1	1	3	7	5	1	18
1999.	3	6	16	2				27
Укупно	3	7	17	5	7	5	1	45

На територији ПУ за Ђаковицу убијено је 56 припадника МУП-а. Сви су били српске/црногорске националности осим једног лица албанске националности које је убијено 10. јуна 1999. године. Према општинама, на територији Дечана убијено је 35 лица и на територији Ђаковице 21.

Табела 15 – Укритање година и општина страдања за ПУ Ђаковица

Година/општина	Дечани	Ђаковица	Укупно
1998.	26	5	31
1999.	9	16	25
Укупно	35	21	56

Према месецима, на територији ПУ за Ђаковицу у току 1998. године убијено је 31 лице: у марту једно, мају четири, јуну четири, јулу четири, августу 15 и у новембру три. Према месецима, у току 1999. године убијено је 25 лица: у јануару једно, фебруару једно, марту осам, априлу осам, мају пет и у јуну два.

Табела 16 – Укритање година и месеци страдања за ПУ Ђаковица

Година месећ	јан.	феб.	март	апр ил	мај	јун	јул	авг.	нов.	уку пно
1998.			1		4	4	4	15	3	31
1999.	1	1	8	8	5	2				25
Укупно	1	1	9	8	9	6	4	15	3	56

Треба имати у виду да је главни командант ОВК на територијама ПУ за Пећ и Ђаковицу био Рамуш Харадинај.⁵

⁵ Рамуш (Хилмија) Харадинај, рођен је 1968. године у селу Глођане, општина Дечани. Војни рок одслужио је у Југословенској народној армији. У Швајцарску је емигрирао 1989. Завршио је диверзантско-терористичку обуку 1996. године, а у Албанији је учествовао у стварању логистичких база у Куксу и Тропоји, одакле је с групом сарадника континуирано убацивао оружје на Косово и Метохију. Незаконито је ушао у земљу 1997. године и заједно са браћом Даутом и Шкељзенем организовао терористичке нападе на полицијско одељење у селу Рзних, општина Дечани, и селу Поношевац, општина Ђаковица, као и на избегличка насеља у Јунику и Бабалоћу. У Глођанима је 1998. године формирао диверзантско-терористичку групу и штаб ОВК за Метохију. Његова специјална јединица, под називом „Црни орлови“, отела је и убила више десетина српских цивила (један број лешева је пронађен у Радоњичком језеру и сеоским бунарима у општини Дечани). После формирања Косовског заштитног корпуса именован је за заменика команданта. Против Рамуша Харадинаја је Тужилаштво Републике Србије поднело 108 кривичних пријава. У њима се сумњичио да је извршио кривична дела тероризма, удруживања ради непријатељске делатности, као и због убиства цивила (наведено према: Влада Републике Србије, 2003). Рамуш Харадинај је био оптужен пред Међународним кривичним судом у Хагу за злочине извршене на

Дискусија

Један број припадника МУП-а нестало је током оружаног сукоба на Косову и Метохији. Ми немамо право да их убрајамо међу убијене и проглашавамо мртвима, али их зато сврставамо међу жртве албанских паравојних формација. Према званичним подацима, током оружаног сукоба 1998/1999. године укупно је нестало 25 припадника МУП-а. Од тога, четири на територији Косовске Митровице, шест на територији Пећи, пет на територији Приштине, четири на територији Призрена, један на територији Ђаковице и пет на територији Гњилана. Сви нестали су били српске/црногорске националности осим три припадника МУП-а који су највероватније били албанске националности. Током 1998. године нестало је девет припадника МУП-а, а током 1999. укупно 16.

Табела 17 – Укрштање година и места несталих припадника МУП-а

Година ПУ	Косовска Митро- вица	Пећ	При- штина	При- зрен	Ђако- вица	Гњи- лане	Укупно
1998.		4	1	3	1		9
1999.	4	2	4	1		5	16
Укупно	4	6	5	4	1	5	25

Косову и Метохији. Међународни кривични суд у Хагу за бившу Југославију, услед недостатка доказа, ослободио је Рамуша Харадинаја одговорности за злочине извршене на Косову и Метохији. Многобројни сведоци који су били предвиђени да сведоче против Рамуша Харадинаја су убијени пре или током суђења (прим. аутора).

Број укупно убијених припадника МУП-а од почетка 1998. године па до 20. јуна 1999. је 285, а када томе додамо и 18 несталих у истом периоду онда долазимо до укупно 303 лица. С друге стране, после 20. јуна 1999. године убијено је 12 припадника МУП-а, а нестало седам, што укупно чини 19 жртава. Укупно гледано, спајањем убијених и несталих припадника МУП-а, а за чије убиство и нестанак су одговорне албанске паравојне формације, дошли смо до броја од 322 припадника МУП-а – жртава албанских паравојних формација. Од тога, на територији Урошевца је било 18 жртава, на територији Косовске Митровице 54, Пећи 51, Приштине 77, Призрена 52, Ђаковице 57 и Гњилана 13. Током 1998. године 127 припадника МУП-а били су жртве албанских паравојних формација, током 1999. укупно 190, током 2000. и 2001. по две, а у 2003. години једна. На територији Приштине и Призрена видљиво је велико повећање броја жртава у 1999. години у односу на претходну. На територији Гњилана током 1998. године није било жртава међу припадницима МУП-а, што се објашњава слабом организацијом ОВК на овом простору, ефикасним радом МУП-а, али и компактношћу српског становништва. Од 13 припадника МУП-а убијених и несталих на територији ПУ за Гњилане, њих 11 су били жртве албанских паравојних формација после 20. јуна 1999. године. Ово нам говори да је на територији Гњилана дошло до активирања припадника ОВК тек после завршетка НАТО агресије на СРЈ, али и да су припадници МУП-а у овом реону били посебно на мети албанских паравојних формација.

ПРЕГЛЕДНИ НАУЧНИ РАДОВИ

Табела 18 – Укрштање година и места убијених и несталих припадника МУП-а

Година ПУ	Урошевац	Кос.Митровица	Пећ	Приштина	Призрен	Ђаковица	Гњилане	Укупно
1998.	10	23	22	20	20	32		127
1999.	8	31	29	54	32	25	11	190
2000.				2				2
2001.				1			1	2
2003.							1	1
Укупно	18	54	51	77	52	57	13	322

Укрштањем година и месеци страдања добили смо детаљније резултате. Током 1998. године 127 припадника МУП-а били су жртве албанских паравојних формација: у фебруару пет, марту три, априлу два, мају 13, јуну 14, јулу 19, августу 30, септембру 26, октобру седам, новембру шест и у децембру два. Током 1999. године 190 припадника МУП-а били су жртве албанских паравојних формација: у јануару шест, фебруару пет, марту 39, априлу 53, мају 54, јуну 25, јулу четири, августу три и децембру један.

Табела 19 – Укритање година и месеци убијених и несталих припадника МУП-а

Годи- на/ месец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Уку- пно
1998.		5	3	2	13	14	19	30	26	7	6	2	127
1999.	6	5	39	53	54	25	4	3				1	190
2000.						1					1		2
2001.				1					1				2
2003.								1					1
Уку- пно	6	10	42	56	67	40	23	34	27	7	7	3	322

Табела 19 показује да су припадници МУП-а били на мети албанских паравојних формација и после споразума Милошевић – Холбрук. У 1998. години највећи број припадника МУП-а били су жртве албанских паравојних формација у периоду од маја до септембра, када су вођени највећи окршаји. Посебно је видљиво страдање припадника МУП-а од јула до септембра 1998. године, што се објашњава покренутом антитерористичком акцијом здружених безбедносних снага СРЈ. Током 1999. године највећи број припадника МУП-а били су жртве албанских паравојних формација од марта до јуна, односно непосредно пре и током НАТО агресије на СРЈ. Велико страдање у овом периоду се објашњава тиме што су тада вођени велики окршаји између безбедносних снага СРЈ и припадника албанских паравојних формација, односно тада је трајала антитерористичка акција против припадника ОВК.

Закључак

Највећи број убијених и несталих припадника МУП-а били су српске/црногорске националности. Међу убијеним припадницима МУП-а било је пет лица албанске националности, а за тројицу несталих претпостављамо да су такође били албанске националности. Један припадник МУП-а био је по вероисповести муслиман, а један је регистрован под „остало“.

Пуних 19 месеци су припадници МУП-а страдали на територији Косова и Метохије: континуирано од фебруара 1998. године па до августа 1999. Највећи број припадника МУП-а настрадао је током трајања две вишемесечне антитерористичке акције на Косову и Метохији: у периоду од јула до септембра 1998. године и од марта до јуна 1999. године.

Подаци показују да је страдање припадника МУП-а настављено и после споразума Милошевић – Холбрук, односно да је међу припадницима МУП-а у новембру 1998. године било шест жртава, а у децембру две. Управо су отмице и убиства цивила, али и припадника МУП-а у новембру и децембру 1998. године, као и почетком јануара 1999. довели до покретања антитерористичке акције у селу Рачак. Ову антитерористичку акцију је међународна заједница искористила како би се убрзало међународно решавање питања Косова и Метохије, приказавши у западним медијима акцију као масакр над цивилима.

Укупно убијених припадника МУП-а од почетка 1998. године па до 20. јуна 1999. године је 285, а када томе додамо и 18 несталих у истом периоду онда долазимо до укупно 303 лица. С друге стране, после 20. јуна 1999. године убијено је 12 припадника МУП-а, а нестало седам, што укупно чини 19 жртава. Међутим, број од 322 припадника МУП-а никако не треба сматрати коначним. Ово није коначан број жртава албанских паравојних формација јер не знамо тачно колико је припадника МУП-а убијено у периоду од 1990. до почетка 1998. године. Према једном податку, само од 1996. године па до средине јануара 1998. ОВК је признала да је убила укупно 10 српских полицајаца и других званичника (OEBS, 2001:6).

Један број убијених припадника МУП-а је постхумно одликован за своје заслуге, али треба приметити да један број њих није, па сматрамо да Република Србија треба да исправи ту неправду и тако укаже поштовање свим погинулима у одбрани отаџбине. Ипак су сви убијени припадници МУП-а дали за државу и народ најсветије што су имали – свој живот.

Литература

1. Архив Музеја жртава геноцида, Фонд о ратним сукобима од 1991. године, Косово и Метохија, несређена архивска грађа.
2. Цветковић, В., Поповић, М., (2011). Могућност злоупотребе оружја за масовно уништавање у терористичке сврхе, *Безбедност*, 53(2): 149-150.
3. Ђокић, Б., (2015а). Злочини ОВК: масовна гробница Малишево, *Безбедност*, 57(3): 137.
4. Ђокић, Б., (2015б). Нумеричка анализа списка отетих и несталих Срба и припадника других мањинских заједница на Косову и Метохији, *Токови историје*, бр. 1.
5. Комитет за прикупљање података о извршеним злочинима против човечности и међународног права, (2001). *Комитет за прикупљање података о извршеним злочинима против човечности и међународног права*, Београд.
6. Мијалковски, М., (1999). *Злочини и заблуде албанских сепаратиста*, Новинско-информативни центар „Војска“, Београд.
7. Мијалковски, М., Дамјанов, П., (2002). *Тероризам албанских екстремиста*, Новинско-издавачки центар „Војска“, Београд.
8. Милојевић, С., (2009). Нуклеарни тероризам, *Безбедност*, година 51(3): 46-67.
9. Николић, В., (2012). Равноправни положај полицијских службеника, *Безбедност*, 54(3): 350.
10. OEBS, (2001). *Kosovo: kako viđeno, tako rečeno: analiza OEBS Verifikacione misije Kosovo: Stanje ljudskih prava oktobar 1998 – jun 1999. godine*, prevodilac Pavle Rak, Fond za humanitarno pravo, Beograd.

11. *Predstavljen popis žrtava sukoba na Kosovu*, <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/drustvo/209031/predstavljen-popis-zrtava-sukoba-na-kosovu.html>, доступан 6. 3. 2017.
12. *Predstavljeni rezultati dosadašnjeg popisa ubijenih, stradalih i nestalih Srba, Roma, Bošnjaka, Crnogoraca i drugih nealbanaca na Kosovu*, <http://www.hlc-rdc.org/?p=13020>, доступан 23. 3. 2017.
13. *Рат на Косову и Метохији*, https://sr.wikipedia.org/sr/Рат_на_Косову_и_Метохији, доступан 14. 3. 2017.
14. Сенека, Л. А., (1959). *Расправа о гневу*, Рад, Београд.
15. Стевановић, О., (2008). *Посебности албанског тероризма на Косову и Метохији: докторска дисертација*, Факултет безбедности, Београд.
16. Стевановић, О., (2015). *Кумановски споразум*, Криминалистичко-полицијска академија, Београд.
17. Влада Савезне Републике Југославије, (2000). *Јунаци отаџбине: спомен књига*, друго допуњено издање, Београд.
18. Влада Републике Србије, (2003). *Албански тероризам и организовани криминал на Косову и Метохији*, Београд.

Quantitative analysis of the members of the Ministry of Internal Affairs gone missing and killed in Kosovo and Metohija at the hands of Albanian paramilitary units 1998 – 2003

Abstract: *The internal armed conflict that began in Kosovo and Metohija in early 1998 between the security forces of the Federal Republic of Yugoslavia and the Albanian paramilitary group called Kosovo Liberation Army has resulted in numerous victims. The death toll increased immediately before and during the NATO aggression against the Federal Republic of Yugoslavia, and in the few months after the end of the conflict. During the armed conflict in Kosovo and Metohija, a total of 322 members of the Ministry of Internal Affairs (MUP) were victims of Albanian paramilitaries. Out of this number,*

297 were killed, and 25 members of the MI were reported missing. The total number of killed members of the MI from the beginning of 1998 to June 20th, 1999 was 285, and when we add the missing 18 in the same period, then we come to a total of 303 victims. On the other hand, after June 20th, 1999 additional 12 members of the MI were killed, and seven went missing, making a total of 19 victims. Overall, merging the numbers of killed and missing members of the MI, for whose murder and disappearance Albanian paramilitary units are responsible, we have reached the number of 322 members of the MI. Among these, there were 18 victims in the territory of Uroševac, 54 in the territory of Kosovska Mitrovica, 51 in the territory of Peć, 77 in Priština, 52 in the territory of Prizren, 57 in Djakovica 57 and 13 victims in Gnjilane 13. In the course of 1998, a total of 127 members of the MI were victims of Albanian paramilitary groups, in 1999 a total of 190, in 2000 and 2001 two each year, and in 2003 one. The largest number of killed and missing members of the MI were of Serbian/Montenegrin nationality, but there was also a small number of Albanians and people of other nationalities among the dead and missing.

Keywords: *Kosovo and Metohija, Ministry of Internal Affairs, police, KLA, victims*